

IZVJEŠĆE I ZAKLJUČCI

s Okruglog stola pod naslovom 'Uzroci masovnih gubitaka pčela u RH i Europi' održanog 22. ožujka 2019. godine u Zagrebu

Prema Planu rada Akademije poljoprivrednih znanosti za 2019. godinu u petak 22. ožujka 2019. godine održan je Okrugli stol u Velikoj vijećnici Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod naslovom: 'Uzroci masovnih gubitaka pčela u RH i Europi'. Okrugli stol započeo je s radom u 14:00 sati.

Rad je otvorio i pozdravio akademik Frane Tomić, predsjednik Akademije poljoprivrednih znanosti.

Moderator Okruglog stola bio je redoviti član Akademije poljoprivrednih znanosti; prof. dr.sc. Nikola Kezić. Na Okruglom stolu bilo je nazočno osamnaest sudionika. Uvodnu riječ o ulozi pčela u biološkom sustavu prikazao je prof. dr. sc. Nikola Kezić te je naglasio da gubici pčelinjih zajednica posljednjih godina imaju veliku pozornost javnosti. Uz gubitke pčelinjih zajednica dramatičan je i pad brojnosti i raznolikosti ostalih kukaca, uključujući divlje pčele, leptire i moljce. To je pravi razlog za zabrinutost jer su pčele vitalan dio zdravih ekosustava, a jednako su značajne za održivost naše poljoprivrede. Prof. dr. sc. Nikola Kezić je najavio izlaganja uvodničara po temama.

Prof. dr. sc. Janja Filipi s Odjela za ekologiju, agronomiju i akvakulturu Sveučilišta u Zadru govorila je o globalnim razmjerima gubitaka pčelinjih zajednica u Europi i Hrvatskoj, a dotakla se i alarmantnih podataka iz Sjedinjenih američkih država. U Republici Hrvatskoj se posljednjih par godina smanjio broj pčelara upisanih u Evidenciju pčelara za gotovo 4000 te je smanjen i broj pčelinjih zajednica za oko 30.000. Prema podacima COLOSS-a tijekom zime 2016/17 u Hrvatskoj je stradalo 23,1 % pčelinjih zajednica kod pčelara obuhvaćenih anketom. Upozorila je na visoke gubitke koji kod dijela pčelara u Hrvatskoj zahvaćaju i preko 50% zajednica.

Prof. dr. sc. Zlatko Puškadija s Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, govorio je o brzini i učestalosti klimatskih promjena koje izravno utječu na vitalnost i preživljavanje pčelinjih zajednica u Republici Hrvatskoj. Promjene se događaju brže nego što se može prilagoditi biljni i životinjski svijet čime su pčele ugrožene kako izravno, tako i neizravno.

Dr. sc. Marica Maja Dražić iz Ministarstva poljoprivrede govorila je o povezanosti uzgoja matica i gubitaka pčelinjih zajednica. U Republici Hrvatskoj izvorna je pasmina siva pčela (*Apis mellifera carnica*) kao jedna od najcjenjenijih i najrasprostranjenijih pasmina medonosnih pčela u svijetu. Sivoj pčeli prijetnju predstavlja unos drugih pasmina pčela na naše prostore. Neophodno je afirmirati uzgoj lokalnih populacija (ekotipove) i isticati njihove prednosti kroz prilagođenost lokalnim pašnim, tehnološkim i klimatskim uvjetima, te višegodišnju selekciju pčela tolerantnijih na bolesti kroz nacionalni uzgojni program.

Prof. dr. sc. Dragan Bubalo s Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu govorio je o povezanosti pčelinjih paša, pčelinjih proizvoda i gubitaka pčelinjih zajednica. U izlaganju je istaknuo povezanost dostupnosti pčelinjih paša i vitalnosti pčelinjih zajednica.

Prof. dr. sc. Nikola Kezić, redoviti član Akademije poljoprivrednih znanosti, upoznao je sudionike s prisutnim bolestima pčela, te naglasio opasnosti od širenja novih štetnika (*Aethina tumida* i *Vespa velutina*) na naše prostore.

Nakon uvodnih izlaganja uslijedila je rasprava u kojoj su učestvovali Dr. sc. Delko Barišić s Instituta Ruđer Bošković koji je podsjetio prisutne na još jednu važnu funkciju pčela kao indikatora stanja okoliša te naglasio mogućnost korištenja pčela u monitoringu. U raspravi su dalje sudjelovali Mr. sc. Mirjana Dobranović koja je naglasila socijalni aspekt pčelarstva, pogotovo za osobe s invaliditetom. Istaknula je da se ovom aspektu ne daje dovoljna pozornost. Stipan Pekanović, pravnik i pčelar iz

Sombora, Republika Srbija, je govorio o internacionalizaciji problema i međudržavnom povezivanju u iznalaženju mogućih rješenja. Dr. sc. Joso Brajković, predstavnik HGK je govorio o ekonomskim aspektima gubitaka pčelinjih zajednica. Zlatko Elvedi i Dražen Jerman, predstavnici pčelarskih udruga, iskazali su zabrinutost i naglasili poteškoće kojima su izloženi u svom svakodnevnom radu s pčelama. Istaknuli su da manjka institucionalna potpora u istraživanju gubitaka zajednica u Hrvatskoj.

Nakon rasprave donijeti su sljedeći zaključci:

1. Svake godine u Hrvatskoj nestane približno četvrtina populacije medonosnih pčela. Ova je pojava zabrinjavajuća i kompleksna te se trebaju poduzeti mjere da se ovako visoki gubici objasne i da se počnu rješavati.

2. Klimatske promjene se događaju brže nego što se pčele mogu prilagoditi.

3. Lokalne populacije pčela na svom izvornom području lakše se nose s dodatnim izazovima, jer su prilagođenije lokalnim klimatskim i pašnim uvjetima. Uzgojem i očuvanjem izvorne populacije pčela uz ustrajnu selekciju može se ubrzati prilagodba i otpornost na bolesti.

4. Potaknuti mjere očuvanja i dostupnosti pčelinjih paša, čime se osigurava gospodarski opstanak pčelarstva.

5. Koristi pčela u ekosustavu su puno šire od same proizvodnje pčelinjih proizvoda te je nužno potaknuti uključivanje svih dionika u osvještavanje navedenih problema te potaknuti istraživanje uzroka gubitaka i očuvanje izvornosti populacije pčela.

Moderator: prof. dr. sc. Nikola Kezić